

CIRCULAIRE ECONOMIE: WAAR STAAN WE EN WAT IS HIERAAN ONGEMAKKELIJK?

Veel problemen in onze leefomgeving zijn te herleiden tot een verspillende omgang met grondstoffen, waaronder ijzererts, aardolie en hout. Bedrijven verwerken deze grondstoffen in industriële processen tot materialen en (half)producten waarna ze uiteindelijk in afvalstromen terechtkomen. Hierbij ontstaan emissies naar lucht, water en bodem, met ongewenste effecten, zoals de plastic soep in oceanen, versnelde klimaatverandering, grote afvalbergen en biodiversiteitsverlies.

Deze milieuproblemen zouden afnemen als we grondstoffen radicaal efficiënter gebruiken. Denk aan het repareren van producten zodat ze langer meegaan, het verbeteren van het productontwerp en het productieproces zodat minder grondstoffen nodig zijn, het delen van producten zodat bijvoorbeeld minder auto's nodig zijn voor ieders vervoersbehoeften, en het hergebruiken van materialen zodat minder afval ontstaat én minder nieuwe grondstoffen nodig zijn.

Daarom sprak het kabinet de ambitie uit om vóór 2050 een circulaire economie in Nederland te realiseren. Uit de laatste *Integrale Circulaire Economie Rapportage* (ICER) van het PBL van 26 januari blijkt dat er nog veel moet gebeuren voor onze economie werkelijk circulair is. Niet alleen bij de overheid, maar ook bij het bedrijfsleven.

Om circulair produceren en consumeren dichterbij te brengen, gebruikt de overheid nu vooral vrijwillige instrumenten, zoals het Plastic Pact, het Versnelingshuis en innovatiesubsidies. Dat is onvoldoende om de kabinetsambities te realiseren. Een volledig circulaire economie komt niet vrijwillig tot stand

‘Verplichtende instrumenten zijn nodig: ‘drang en dwang’ dus’

en dat geldt ook voor een aanzienlijke reductie van het gebruik van nieuwe grondstoffen. Verplichtende instrumenten zijn nodig: ‘drang en dwang’ dus. Denk aan beprijzen, zoals een belasting op het gebruik van fossiel als grondstof voor kunststoffen. Of normeren, zoals de verwerking van een verplichte hoeveelheid recycalaat in producten, of het eisen van een circulair ontwerp bij het verlenen van subsidies.

Dergelijke overheidsinterventies leiden in het bedrijfsleven direct tot de reflex dat dan een oneerlijk speelveld ontstaat. Strengere normen en hogere milieuhel-

fingen in Nederland zouden onze bedrijven op achterstand zetten ten opzichte van concurrerende bedrijven in het buitenland of op andere continenten, waar minder strenge milieuregels gelden. Dit impliceert beleidsconcurrentie tussen landen, wat uiteindelijk leidt tot een *‘race to the bottom’*. Willen we dat?

Volgens mij is het speelveld juist nú oneerlijk. Zolang milieugebruik niet of onvoldoende is geprijsd, zullen milieusparende bedrijven op achterstand staan. Een eerlijk speelveld vergt tenminste fatsoenlijk betalen voor milieugebruik. Het PBL heeft becijferd dat deze onbetaalde milieurekening in Nederland tenminste 30 tot 40 miljard euro per jaar is. In plaats van te proberen ‘drang en dwang’ door de overheid van zich af te houden, zouden bedrijven die oprecht meer circulair willen produceren, dit moeten omarmen. Want als meer circulair produceren en consumeren meer zou kosten dan verspillend grondstoffen-gebruik met milieuvervuiling tot gevolg, dan moet deze oneerlijke concurrentie aan banden worden gelegd. Wie gebruik maakt van diensten die natuur en milieu leveren, dient daar een passende prijs voor te betalen of met zijn activiteiten aantoonbaar binnen de draagkracht van de natuur te blijven. De spelregelveranderingen die dit vergt, kunnen individuele bedrijven niet afdwingen; maar de overheid wel. Zullen we daarom afspreken dat niemand met trekkers of vrachtwagens de weg op gaat als de overheid de fossiele basis voor plastics, verf en andere chemische producten binnen 10 jaar wil uitfaseren?

FRANK DIETZ
HOOFD THEMA CIRCULAIRE
ECONOMIE, PBL

Packaging the future

**Visit us at the Empack Den Bosch
05 - 06 April 2023**

An eye on tomorrow

The Jokey Group presents its innovative solutions for sustainable materials and Smart Packaging at the largest packaging trade fair in the Benelux countries.

Visit us in 's-Hertogenbosch and arrange an appointment at the stand 1.C08 in the Brabant Halls now.

jokey.com

EMPACK
THE FUTURE OF PACKAGING

05 - 06 April 2023
Den Bosch

